PISCICULTURA ŞI PESCUITUL ÎN BUCOVINA

OVIDIU BÂTĂ

Fischzucht und Fischfang in der Bukowina

(*Zusammenfassung*)[*]

Seit jeher war die Bukowina sehr reich an Wild und Fischen. In den Tälern der Flüsse Pruth, Sereth und Suczawa befanden sich Sümpfe, natürliche Wasserflächen und künstliche Teiche (insbesondere im Gebiet zwischen Pruth und Dnjester), die die Entwicklung der Fischzucht ermöglichten. Im Jahre 1786 gab es 106 solche Teiche mit einer Oberfläche von ungefähr 1 710 ha.

Im Laufe eines Jahrhunderts nach der Angliederung der Bukowina an die Habsburger Monarchie wurden die Fische ohne besondere Sorgfalt gezüchtet. Weil es aber kein Fischereigesetz gab, hat man in jeder Jahreszeit missbräuchlich gefischt. Die Mehrheit der Bevölkerung war griechisch-orientalisch (orthodox) und sie musste 194 Tage pro Jahr fasten. Darum war der Fischbedarf sehr gross.

In der Zwischenzeit wurden mehrere Teiche einfach aufgelassen oder durch Überschwemmungen zerstört (1871 betrug die Gesamtoberfläche der Teich nur noch 200 ha). Die Fischerzeugung in der Bukowina sank und entsprach dem auf cca. 70 000 q veranschlagten Fischbedarf nicht mehr, so dass Fischimporte (15 000 q im Jahre 1902) nötig waren. Diese Tatsache war Beweis dafür, dass die Fischproduktion nur durch die Einführung der Fischzucht als Wirtschaftszweig und durch entsprechende Wiederbevölkerung der Gewässer erhöht werden konnte.

Erst in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts hat man mit der rationellen Fischzucht und Bewirtschaftung der Gewässer angefangen, als die Fischzuchtanlagen in Kotzman moderner eingerichtet wurden. Von 38 Teichen (140,37 ha im Jahre 1939) erzeugte man jährlich 53 000 Kilo Fisch.

Die Verwaltung des Bukowiner griechisch-orientalischen Religionsfonds hat auch im Falle der Gebirgswässer strenge Massnahmen getroffen. Sie liess neue Teiche anlegen und die Gewässer in jedem Frühling mit Fischbrut neu bevölkern. Ab 1896 wurden weitere moderne Fischzuchtanlagen im Valeputna, Brodina und Demakuscha gebaut und in Betrieb genommen. 1943 gab es viele, von qualifizierten Beamten geleitete Forellenteiche und Forellenbruthütten in Argel, Marginea, Valeputna, Dornawatra und Brodina. Mit über 300 000 Forellenbruten, die hier gezüchtet wurden, konnte man die Gebirgswässer jährlich bevölkern. Die Forellenzucht gehört auch heute zur großen Tradition der Fischproduktion in der Bukowina.

[*] Traducere: Ştefăniţa-Mihaela Ungureanu.

Analele Bucovinei, **XXIII**, *1* (46), p. 205–226, Rădăuţi–Bucureşti, 2016

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)

Im Anhang veröffentlichen wir das Gesetz vom 7. November 1880 (Landesgesetz- und Verordnungsblatt 1881, XII) betreffend die Schonung der Fischerei, die Verordnung des Landespräsidiums vom 21. August 1881 (Z. 8223) betreffend den Schutz der Fischarten während ihrer Laichzeit und die Verordnung des Landespräsidiums vom 25. Januar 1907 (Z. 2149) betreffend die Hebung der Fischzucht (Süsswasserfische).

Schlüsserwörter und -ausdrücke: Bukowina, Religionsfonds, Fischzucht, Fischerei, Fischteiche, Forellenteich, Forellenbruteier, Forellenbruthütte, Kotzman, Valeputna, Brodina, Demakuscha, Handel, Importhandel, Konsum.

Creşterea peştilor a apărut ca o necesitate firească pentru societatea umană aflată în expansiune numerică şi transformare socială profundă. Se presupune că originea pisciculturii în Europa datează din Epoca Romană şi a fost în legătură cu propagarea creştinismului, în scopul respectării preceptelor religioase privind regimul alimentar.

Din timpuri străvechi, vânătoarea şi pescuitul erau o îndeletnicire a locuitorilor spaţiului carpato-danubiano-pontic, animalele sălbatice din păduri şi peştele din apele curgătoare şi iazuri constituind însemnate surse de existenţă pentru populaţie. Ei puteau să vâneze şi să pescuiască oricât şi oriunde, fără nicio piedică. Pădurile erau pline de vietăţi preţuite pentru carnea lor şi pentru blănuri, iar apele de munte erau pline de cantităţi mari de peşte.

Primele menţiuni privind creşterea peştelui pe teritoriul actual al României se regăsesc în documente vechi (secolele XII–XV). În documente, se fac referiri la existenţa a numeroase bazine acvatice şi la peştii care le populau.

Primele crescătorii de peşte au fost iazul (cuvânt derivat din slavul *jazŭ*, zăgaz; lac artificial format prin abaterea sau stăvilirea unui curs de apă, în scopul păstrării peştilor şi acţionării morilor), râmnicul (cuvânt derivat din slavul *ribnik*, iaz amenajat pentru creşterea şi înmulţirea peştelui) şi heleşteul/eleşteul (din maghiarul *halastó*, lac cu peşte).

În Ţara Românească şi Moldova existau o serie de iazuri mari – iazuri sau heleşteie domneşti –, făcute de domnitorii ţărilor pentru aprovizionarea cu peşte a curţilor domneşti.

Mult mai numeroase decât heleşteiele domneşti au fost cele boiereşti şi mănăstireşti, care au impresionat, prin mulţimea lor, pe călătorii care au străbătut ţările noastre. În Moldova, care deţinea primul loc în privinţa numărului de iazuri, exista, pe aproape fiecare moşie boierească, mănăstirească sau în hotarul aşezărilor, câte un iaz alimentat de pârâul locului. Locuitorilor de pe moşiile respective le era interzis pescuitul în heleşteiele şi iazurile boiereşti şi mănăstireşti.

Un rol important în dezvoltarea pisciculturii l-au avut comunităţile monahale, în relaţie cu respectarea normelor religioase privind regimul alimentar.

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)

Mănăstirile din Muntenia şi Moldova aveau numeroase bălţi, iazuri sau heleşteie, unele primite prin danii, odată cu satele respective, altele făcute chiar de călugări.

În hotarul sau ocolul oraşelor, au existat numeroase acumulări de apă făcute de orăşeni – heleşteie sau iazuri orăşeneşti[1] –, care aduceau venituri comunităţilor. În acest sens, Mihail Sadoveanu scria: „Încă de la Ştefan-Vodă, care a statornicit legea pământului Moldovei, s-a hotărât ca fiecare sat să aibă iaz, pentru folosul obştesc şi pentru hrană”[2].

Pe lângă heleşteiele sau iazurile domneşti, boiereşti, mănăstireşti şi orăşeneşti, au existat şi multe iazuri mici, aşa-numitele râmnice, făcute de răzeşi şi moşneni în gospodăria proprie. Cu suprafeţe mai mici faţă de celelalte categorii, acestea asigurau peştele necesar hranei familiei. Aceste râmnice (heleşteie, iazuri) erau numite după proprietarul lor, de exemplu, în Bucovina: Iazul lui Grigore, Iazul lui Ion a lui Hârdău, Iazul lui Şuft (Bilca); Heleşteul lui Popencu (Boian); Iazul lui Buhuş (Cuciurul Mare); Balta lui Crăciun (Dracineţ); Heleşteul lui Lenţa (Iurcăuţi); Iazul lui Goian (Jadova); Iazul lui Scofală (Liteni); Iazul La Lazăr (Negostina); Iazul lui Nămescul, Iazul lui Şipitic, Iazul lui Constantin Zus (Siret), Heleşteul lui Bulai (Suceava) etc.[3]

Despre bogăţia în peşti a Moldovei, Dimitrie Cantemir spunea: „Toate aceste râuri şi bălţi, pe care le-am înşirat până acuma, sunt pline de peşti foarte buni. Mai ales acele pârăuaşe care se scoboară din vârfurile munţilor au păstrăvi foarte gustoşi, lostoze [lostriţe, n. n. – O. B.] şi lipoaze [lipani, n. n. – O. B.], care, în zilele de post, se aduc de obicei vii cu cai iuţi la masa domnului”[4].

Piscicultura şi pescuitul în ape stătătoare

În Bucovina, bogăţia piscicolă nu a fost inferioară vânatului. Referindu-se la apele din Bucovina, generalul Splény consemna: „Toate aceste râuri şi pâraie conţin tot felul de peşti de bună calitate, îndeosebi păstrăvi, dar, în general, în cantităţi mediocre. Puţinele iazuri de peşte existente sunt prevăzute cu peşti buni, în cantitate mai mult decât mediocră, şi se golesc şi se pescuiesc o dată la trei ani”[5].

---

[1] C. C. Giurescu, *Istoria pescuitului şi pisciculturii în România*, vol. I, *Din cele mai vechi timpuri până la instituirea legii pescuitului (1896)*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1964, p. 167.

[2] M. Sadoveanu, *Sate de mazili şi răzeşi*, în „Transilvania”. Organ al Astrei, Sibiu, anul 72, nr. 5–6, iulie-august 1941, p. 334.

[3] Pentru mai multe informaţii, vezi Nicolai Grămadă, *Toponimia minoră a Bucovinei*, vol. I–II, Îngrijirea ediţiei, studiul introductiv, bibliografia, notele şi indicele: Ion Popescu-Sireteanu, Introducere: D. Vatamaniuc, Bucureşti, Editura Anima, Colecţia „Enciclopedia Bucovinei în studii şi monografii (1), 1996.

[4] D. Cantemir, *Descrierea Moldovei*, Bucureşti, Editura „Cartea românească”, 1923, p. 24–25.

[5] *Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice şi demografice*, ediţie bilingvă îngrijită, cu introduceri, postfeţe, note şi comentarii de acad. Radu Grigorovici, prefaţă de

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)

În Bucovina nu existau ape stătătoare mari, iar cele mici ocupau o suprafaţă neglijabilă din cea a ţării. Lacurile, locurile mlăştinoase şi pământul neproductiv ocupau 50 211 pogoane[6].

Cea mai mare parte a apelor stătătoare se găseau în regiunea nordică, de şes, dintre Prut şi Nistru, unde „lacurile şi locurile smârcoase acoperă suprafeţe întinse”[7]. Districtul Coţmani, aflat în această regiune, era bogat în bălţi şi heleşteie pline cu peşti variaţi, mai cu seamă în împrejurimile comunelor Stăuceni şi Chiseleu[8] – cele mai mari erau lacurile de la Stăuceni de Sus şi de Jos (115 ha), Iujineţ-Şişcăuţi (Lacul Górny-Stawczan, 92 ha) şi Lacul Suhoverca, parţial mlăştinoase şi acoperite cu trestie. Mai multe heleşteie se aflau pe pârâul Soviţa.

A doua regiune cu ape stătătoare numeroase, numite bălţi – Balta Buhei, Balta Podişor, Balta Liteni, Balta Bulai, Balta Nica, Balta Roşia, Balta Nemericeni, Balta Buneşti, Balta Hreaţca, Balta Securiceni[9] –, se găsea în partea sud-estică a Bucovinei. Toate acumulările de apă, în general mlăştinoase, aveau o suprafaţă redusă, o alimentare şi o scurgere şi serveau pentru piscicultură.

Din documentele şi scrierile vechi – testamente, donaţii, acte de vânzare-cumpărare – cunoaştem că, în secolele al XVII-lea şi al XVIII-lea, apele din Moldova, în general, dar, mai cu seamă iazurile şi heleşteiele, aduceau un venit îmbelşugat. În acest sens, se menţionează, în special, iazurile de la Lenţeşti, de pe malul stâng al Prutului, şi cele din regiunea dintre râurile Prut şi Nistru.

În anul 1786, existau 106 astfel de heleşteie sau iazuri cu peşte, în suprafaţă cumulată de circa 3 000 de pogoane[10] (1 710 ha). În timp, cam până prin anul 1871, mai multe iazuri au fost abandonate sau au fost distruse de inundaţii, iar terenul fertil pe care se aflau acestea a fost folosit în scopuri agricole, astfel că suprafaţa s-a redus la 350 de pogoane (200 ha)[11].

D. Vatamaniuc, Bucureşti, Editura Academiei Române, Colecţia „Enciclopedia Bucovinei în studii şi monografii” (2), 1998, p. 43.

[6] P. S. Aurelian, *Bucovina, descriere economică însoţită de o hartă*, Bucureşti, Tipografia laboratorilor români, 1876, p. 30.

[7] *Ibidem*, p. 7, 11.

[8] Em. Grigorovitza, *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti, Atelierele grafice SOCEC & Co., Societate Anonimă, 1908, p. 75.

[9] *Die Bukowina. Eine allgemeine Heimatkunde...*, Czernowitz, Commissionsverlag der k. k. Universitäts-Buchhandlung H. Pardini (Engel & Suchanka), 1899, p. 64

[10] *Pogon*, unitate de măsură pentru suprafeţe de teren agricol, a cărei mărime a variat, după epoci şi regiuni, în jurul unei jumătăţi de hectar (5 012 m^2).

[11] Zdenko Trinks, *Teichwirtschaft und Fischzucht mit besonderer Berücksichtigung der Teichwirtschaft und Fischzuchtanstalt in Kotzman, sowie der fischzüchterischen Verhältnisse in der Bukowina* [Gospodăria de heleşteie şi piscicultura, cu consideraţii speciale privind construcţia heleşteielor şi creşterea peştelui în Coţmani, precum şi situaţia pescuitului în Bucovina], Czernowitz, Verlag der k. k. Güterdirektion, 1908, p. 3.

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)

În heleşteie se creşteau crapi (*Cyprinus carpio carpio*), ştiuci (*Esox lucius*), lini (*Tinca tinca*), scobari (*Chondrostoma nasus*), somni (*Silurus glanis*), caraşi (*Carassius vulgaris*) şi raci (*Astacus fluviatilis*).

În bălţile rămase în albia părăsită a râurilor se prindea şaranul (*Ciprinus carpio carpio*), o specie de crap mic, foarte puţin sau deloc cunoscută în alte regiuni ale Monarhiei.

În apele curgătoare mari se găsea, de obicei, cleanul (*Leuciscus cephalus*), mreana (*Barbus barbus*), molaşul (mihalţul) (*Lota lota*), obletele (*Alburnus alburnus*), plevuşca (*Leucaspinus delineatus*), cosacul (*Abramis sapa*), boişteanul (*Phoxinus phoxinus*). În râurile de şes se prindeau, în mod excepţional, siluri (somni) şi sterleţi (sturioni, aici cega, *Acipenser ruthenus*).

Timp de aproape un secol de la anexare, peştele a crescut şi s-a înmulţit pe cale naturală, fără niciun fel de îngrijire specială. În schimb, a fost pescuit pe scară extinsă.

Karl Peyrer, consilier pe probleme de piscicultură din cadrul Ministerului Agriculturii, descria, în anul 1874, situaţia juridică haotică din Bucovina şi Galiţia în privinţa pescuitului: „În prezent, pătura de jos practică pescuitul de-a valma, indiferent de anotimp, fără să respecte reguli, aşa încât pescuitul nu este protejat. Abuzul depăşeşte orice limite, nu se mai ştie ce mijloace dăunătoare să se folosească şi se procedează iraţional şi ilegal la distrugerea faunei piscicole din râuri şi pârâuri”[12]. Referindu-se la Bucovina, Peyrer afirma că aceasta este una dintre provinciile cele mai bogate în râuri şi izvoare ale Austriei şi că, odinioară, a avut iazuri în suprafaţă de peste 10 000 de pogoane, suprafaţă micşorată, între timp, la 400 de pogoane.

În acelaşi an, 1874, Comisia Centrală de Statistică din Viena publica, în periodicul propriu, „Mitteilungen aus dem Gebiete der Statistik” (20. Jahrgang, IV. Heft), o lucrare despre *Cele mai noi cercetări despre situaţia pescuitului din regatele şi ţările reprezentate în Parlament* (*Die neuesten Erhebungen über die Zustände der Fischerei in den im Reichsrate vertretenen Königreichen und Ländern*), lucrare realizată de Carl Kraft, intendent în cadrul Direcţiei c. c. de Statistică Administrativă, în care era ilustrată şi situaţia de atunci a pescuitului în Bucovina, pe baza datelor furnizate de Comisia Centrală a Asociaţiei Agricole din Bucovina. Se spunea, în lucrare, că uneltele de prindere a peştelui erau extrem de primitive, că plasele se foloseau rareori, că se practica jaful sistematic prin utilizarea a tot felul de ustensile casnice (coşuri, albii, pânză simplă, ţepuşe etc.) şi undiţe. Pe Nistru se foloseau îndeosebi vârşe împletite din nuiele, iar pentru pescuitul în iazuri se utilizau năvoade simple, făcute chiar de pescari. Se pescuia în fiecare anotimp şi în fiecare zi din an, cel mai mult în perioada de depunere a

[12] Karl Peyrer, *Fischereibetrieb und Fischereirecht in Österreich*, Wien, Hof- und Staats-druckerei, 1874, p. 131.

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)

icrelor, cele mai mari pagube fiind provocate de copii şi femei, care cercetau zilnic apele cu câte o bucată de pânză, prinzând chiar şi cel mai mic puiet[13].

Dintre cele 106 iazuri cu peşte din Bucovina, majoritatea se aflau pe proprietăţile Fondului Religionar – la Suhoverca (lângă Coţmani), Mamaieşti, Rădăuţi, Clivodin, Coţmani, Lascovca, Toporăuţi, Mahala, Iabloneţ, Cuciuru Mare, Petriceanca, Stârcea-Berlinţ, Dubova, Bălcăuţi, Dorneşti, Dănila, Marginea, Coman, Drăgoieşti şi în alte localităţi[14].

Până pe la mijlocul anilor 1880, piscicultura a fost practicată exclusiv de persoane private, care deţineau iazuri în diferite zone din Bucovina. În zona Cernauca, mai sus de Sadagura, pe pârâul Moscău, erau patru iazuri ce acopereau o suprafaţă de 50 de iugăre[15] (28 ha). În Valea Prutului, la Zastavna, pe pârâul Soviţa Mică, erau trei iazuri mari şi mai multe iazuri naturale mai mici, însumând 200 de iugăre (115 ha). Mai sus de Coţmani, la Verenceanca, tot pe pârâul Soviţa Mică, un iaz în suprafaţă de 20 de iugăre (12 ha), alte două iazuri de 40 până la 50 de iugăre au fost secate. Pe acelaşi pârâu Soviţa, la Stauceni, districtul Coţmani, erau mai multe iazuri, cu o suprafaţă totală de 200 de iugăre (115 ha), dar care nu erau exploatate regulat.

Venitul cumulat al crescătoriilor de peşte din perioada de început, după un ciclu de trei ani de activitate – pescuitul în iazuri avea loc toamna, o dată la trei ani – şi o producţie de 3 500 de măji vieneze[16] de peşti de diferite specii, a câte 15 florini maja, era evaluat la 52 500 de florini, respectiv câte 17 500 de florini anual[17].

Peştii proveniţi din iazuri nu se sortau, ci se vindeau amestecaţi, cu 40 până la 70 de florini suta de kilograme (142,86–250 de coroane) comercianţilor de peşte[18].

Pe domeniul Fondului Religionar de la Coţmani existau, la începutul secolului al XIX-lea, iazuri de peşte la Laşcuvca (Laşchiuca, Lastiuca, Lăşchiuca) pe 30 de iugăre, distruse de apele mari din 1810–1820, la Coţmani un iaz de 60 de iugăre, distrus în anul 1840, şi la Suhoverca, un iaz de 150 de iugăre, distrus de viitura din anul 1874[19].

O nouă etapă în dezvoltarea pisciculturii şi a exploatării raţionale a apelor cu peşti din Bucovina a început spre sfârşitul secolului al XIX-lea, când Administraţia Bunurilor Fondului a trecut la reînfiinţarea iazurilor, prin crearea unor iazuri-

[13] Zdenko Trinks, *op. cit.*, p. 5.

[14] *Ibidem*, p. 7.

[15] *Iugăr, iugăre* (şi *jugher, jugăr*), veche unitate de măsură pentru suprafeţe folosită în Transilvania şi Banat, egală cu aproximativ 0,5775 ha sau 1 600 de stânjeni pătraţi. Din lat. *jugerum*.

[16] *Majă, măji* şi *maje*, s. f. (reg. Trans., Buc.), veche unitate de măsură pentru greutăţi, variind, după regiuni şi epoci, între 50 şi 120 kg.

[17] Rudolf Sperlbauer, *op. cit.*, p. 243.

[18] Zdenko Trinks, *op. cit.*, p. 6.

[19] Rudolf Sperlbauer, *op. cit.*, p. 244.

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)

model. În acest scop, Asociaţia Agricolă din Bucovina a desemnat un specialist, în persoana lui Ludwig Lindes, care urma să se ocupe de dezvoltarea acestei ramuri economice, pe baza unor principii corecte, ştiinţifice.

Punerea în practică a proiectului de înfiinţare a iazurilor-model a fost posibilă abia în anul 1895, când, prin Decretul din 7 februarie 1895, Ministerul Agriculturii a aprobat construirea crescătoriei de peşte la Coţmani[20], conform cererii înaintate de consilierul dr. Stephan Stefanowicz, în şedinţa din 15 ianuarie 1890 a Consiliului Ţării Bucovinei[21]. Ca urmare, pe domeniul Coţmani al Fondului Religionar a fost înfiinţat un institut pentru creşterea artificială a peştilor.

Pescuit în Coţmani
Sursa: Zdenko Trinks, *op. cit.*, p. 110.

În anul 1897, s-a terminat de făcut la Coţmani un iaz cu suprafaţa de 40 de iugăre, iar în anul 1898, în Laşcuvca, un iaz de 45 de iugăre, ambele situate în locuri noi, mai ferite de viituri. Concomitent, se lucra şi la refacerea iazului de la Suhoverca, în suprafaţă de 112 iugăre. Cheltuielile totale pentru construirea iazurilor, inclusiv a locuinţei pescarului-şef (5 000 de florini), erau evaluate la 35 000 de florini[22].

Iazurile au fost populate cu crapi tineri – 5 000 de crapi cu solzi mici (şarani), din apele Bucovinei, şi 4 000 de crapi cu solzi mari, aduşi din crescătoria

[20] Zdenko Trinks, *op. cit.*, p. 20.
[21] *Ibidem*, p. 11.
[22] R. Sperlbauer, *op. cit.*, p. 245.

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)

de peşti a contelui Potocki din Cracovia – şi 45 000 de icre de crap[23]. Calculele preliminare estimau un venit curat de aproape 7 000 de florini pe an.

Administraţia Ocolului silvic-agricol-piscicol era la Coţmani. În anul 1927, aceasta era condusă de inginerul silvic Dagonfschi Anton, maistru pescar, care avea în subordine trei agenţi de pescărie şi un păzitor de iazuri[24].

Valoarea patrimoniului iazurilor de la Coţmani era, în anul financiar 1936–1937, de 5 050 000 de lei[25].

În anul 1939, Fondul Religionar avea la Coţmani, judeţul Cernăuţi, 38 de heleşteie artificiale pentru creşterea peştelui, cu o suprafaţă totală de 140,37 ha, heleşteie amenajate după metodele cele mai noi ale ştiinţei piscicole, administrate în regie proprie şi conduse de specialişti[26].

Producţia de peşte a heleşteielor de la Coţmani a crescut de la 18 000 de kg, în anul 1922, la 53 000 de kg de crap pleşuv, în anul 1939[27]. Veniturile obţinute din vânzarea peştelui erau, în anul bugetar 1934–1935, de 471 000 de lei. În anul bugetar 1938–1939 s-a obţinut, din vânzare, suma de 902 000 de lei[28].

Piscicultura şi pescuitul în ape curgătoare

Apele curgătoare din Bucovina aveau tot felul de peşti de bună calitate – îndeosebi păstrăvii din apele de munte –, dar în cantităţi mediocre, în general. Desigur că în apele de munte, care ofereau condiţii deosebite pentru viaţa salmonidelor, alături de păstrăvi se găseau lostriţe şi lipani, iar mai jos, în aceleaşi ape, mrene, scobari şi cleni, mihalţi etc.

În paralel cu dispariţia iazurilor, depopularea râurilor a venit de la sine. Faptul că în apele curgătoare pescuitul era permis în orice anotimp – „fiecăruia îi era iertat a prinde peşte în apele curgătoare în orice anotimp, necruţând nici ouăle”[29] – a dus la scăderea „bogăţiei în peşte” a râurilor.

Practicat din cele mai vechi timpuri, pescuitul în apele curgătoare se făcea sub diferite forme: pescuitul cu mâna, cu sacul, cu ostia sau furca, cu vârşa şi leasa, cu mreaja, cu undiţa, prin răstocire (abaterea apei pe alt curs), prin ameţirea peştilor cu buruieni otrăvitoare (metodă practicată destul de des în trecut) ş. a.

Pentru îmbunătăţirea „raporturilor de pescuire” şi a dezvoltării fondului piscicol în apele de munte, la intervenţia Guvernământului ţării, Administraţia

[23] *Ibidem*.

[24] „Anuarul Arhidiecezei Ortodoxe a Bucovinei pe anul 1927”, Cernăuţi, Editura Consiliului eparhial ortodox al Bucovinei, 1927, p. 102.

[25] *Fapte şi gânduri pentru Biserica Bucovinei*, Mitropolia Bucovinei, Bucureşti, M. O. Imprimeria Naţională, [1937], p. 253.

[26] *Averile bisericeşti din Bucovina*, Cernăuţi, Editura Mitropoliei Bucovinei, 1939, p. 105.

[27] Vezi *Diagrama producţiei de peşte – eleşteele Cozmeni*, în *Averile bisericeşti din Bucovina*.

[28] *Averile bisericeşti din Bucovina*, p. 69.

[29] Rudolf Sperlbauer, *op. cit.*, p. 243.

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)

Bunurilor Fondului, pe domeniile căruia curgeau majoritatea apelor, a trecut la construcţia şi amenajarea staţiilor speciale pentru cultura peştelui – păstrăvării şi colibe de clocit icrele de păstrăv (*Forellenbruthütte*) – şi la repopularea apelor cu icre şi puiet în fiecare primăvară.

Creşterea păstrăvilor s-a practicat şi mai înainte de înfiinţarea păstrăvăriilor, mai ales pe moşiile Fondului Religionar şi pe moşia particulară a Berhometului şi Cosciuiei. Spre sfârşitul secolului al XIX-lea, Fondul recolta anual, numai din apele de munte, câte 1 000 de măji de păstrăv pentru comercializare[30].

Păstrăvăriile erau concepute pentru producţia de peşte, dar şi de icre şi de puiet pentru popularea anuală a apelor de munte. Peştele era hrănit artificial, astfel că se ajungea să se obţină exemplare de păstrăvi de dimensiuni superioare celor obişnuiţi.

Primele păstrăvării din Bucovina au fost înfiinţate în anul 1896 în Valea Putnei şi în Zarul/Valea Brodinei (Ocolul silvic Straja), urmate de păstrăvăria de la Demăcuşa (Ocolul silvic Argel), în anul 1897. O altă colibă urma a se construi în Ocolul silvic Iacobeni, într-o vale laterală a râului Bistriţa Aurie[31].

Cheltuielile necesare pentru înfiinţarea unei păstrăvării, inclusiv aducerea apei şi aranjamentul intern, se ridicau la 450 de florini. Păstrăvăriile erau dotate cu bazine (de pământ sau betonate), cu aparate de clocit şi toate ustensilele necesare. După amenajare, au fost populate cu specii indigene şi străine de păstrăv. Pentru fiecare colibă se distribuiau anual 20 000 de icre de păstrăv pentru clocit[32].

În păstrăvăria de la Valea Putnei, situată pe pârâul Putna Mare – care, iniţial, a avut doar rol de producere a puietului de păstrăv indigen (*Salmo trutta fario*), în cele 10 bazine din pământ, cu un luciu de apă de circa 800 m^2 –, apoi şi în celelalte păstrăvării, s-a introdus, în anul 1906, în cultură păstrăvul fântânel (*Salvelinus fontinalis*), adus din SUA[33].

Un stabiliment de clocire a icrelor de păstrăv urma să fie înfiinţat pe lângă „iazurile de cultivare” din Valea Brodinei. Aici trebuia construită locuinţa pescarului-şef, să fie amenajate captările de apă şi construirea bazinelor şi să se angajeze un „cultivator de salmonizi probat”. Clocitoarea urma să folosească icre de păstrăv şi de mihalţi nord-americani (*Lota lota*) şi să producă peşti tineri, pentru popularea apelor de munte ale Fondului Religionar, şi peşti de masă pentru comercializare în Cernăuţi şi în alte localităţi[34].

[30] *Ibidem*.
[31] *Ibidem*, p. 245.
[32] *Ibidem*, p. 246.
[33] V. D. Ziemiankowski, *Fauna peştilor din Bucovina*, în „Analele Institutului de Cercetări Piscicole”, Bucureşti, nr. 3–6, 1947, p. 145; Ionel Dârdală, *Istoria Câmpulungului Moldovenesc din cele mai vechi timpuri până la Marea Unire*, Câmpulung Moldovenesc, Editura Fundaţiei Culturale „Alexandru Bogza”, 2006, p. 91.
[34] Rudolf Sperlbauer, *op. cit.*, p. 246.

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)

Celor trei păstrăvării amintite li s-au mai adăugat, ulterior, altele două – o păstrăvărie în Ocolul silvic Putna şi una la Marginea –, astfel că, în anul 1905, existau cinci păstrăvării, în care se creşteau anual câte 10–20 de mii de puieţi de păstrăv, cu care se populau primăvara apele de munte[35].

Păstrăvăriile, „cu organizaţia şi instalaţiile lor model, recunoscute ca instituţii pilduitoare în Austria şi Germania”[36], au suferit distrugeri în timpul Primului Război Mondial.

În anul 1927, inginerul silvic Anton Dagonfschi, specialist recunoscut în domeniul pisciculturii, a fost trimis să facă o excursie în ocoalele de munte ale Fondului, în care pe vremuri au existat păstrăvării, să studieze reînfiinţarea lor şi să facă propuneri în consecinţă. În urma deplasării, inginerul Dagonfschi a înaintat Consiliului eparhial, prin Administraţia Fondului, propunerile sale, cu proiectele şi evaluările anticipate ale cheltuielilor necesare. El propunea să fie reînfiinţate şapte păstrăvării, cu o cheltuială totală de 210 000 de lei, adică, în medie, cu câte 30 000 de lei de păstrăvărie. Consiliul eparhial nu a aprobat niciun ban pentru reînfiinţarea păstrăvăriilor, astfel că proiectul a rămas nerealizat[37].

În toamna anului 1928 au fost date în funcţiune două păstrăvării construite în Ocolul silvic Vatra Dornei – una în cantonul Tisa şi alta pe pârâul Argestru[38]. Prin exploatarea raţională a păstrăvăriilor existente, apele de munte au fost bine populate cu puiet de salmonide. Pescuitul se făcea pe baza unei taxe pe zi, la care se mai adăuga contravaloarea peştelui prins.

[35] Radu Ichim, *Istoria pădurilor şi silviculturii din Bucovina*, Bucureşti, Editura Ceres, 1988, p. 102.

[36] Georgi Sârbu, *Reflexiuni asupra administraţiei Fondului Bisericesc ort. rom. din Bucovina în trecut şi în prezent*, Cernăuţi, Editura autorului, 1931, p. LXXXVI.

[37] *Ibidem*, p. LXXXVII.

[38] Radu Ichim, *op. cit.*, p. 102.

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)

Păstrăvăria de la Valea Putnei, la începutul secolului trecut.

O păstrăvărie modernă, dotată cu instalaţiile şi aparatele cele mai noi, a fost construită în anul 1938, în Argel, judeţul Câmpulung, cu suma de 300 000 de lei. Păstrăvăria avea o capacitate de 500 000 de bucăţi icre clocite pe an[39]. Tot atunci, clocitoriile existente la Marginea, Putna, Valea Putnei şi Vatra Dornei au fost reconstruite temeinic şi înzestrate cu aparatură modernă.

În 1939, Fondul Religionar deţinea păstrăvării şi clocitorii de icre de păstrăvi la Argel, Marginea, Putna, Valea Putnei, Vatra Dornei şi Brodina[40], toate conduse de personal calificat.

Din cele şase păstrăvării existente în Bucovina, în anul 1943, cu capacităţi de incubare diferite – Demăcuşa/Argel, 200 000 de icre; Valea Putnei/Pojorâta, 40 000; Vatra Dornei, 30 000; Putna, 20 000; Brodina/Falcău, 10 000; Marginea, 6 000 –, se deversau anual, în apele de munte, peste 300 000 de puieţi de salmonide[41].

În prezent, păstrăvăriile de la Valea Putnei şi Valea Brodinei ţin de Direcţia Silvică Suceava. Păstrăvăria de la Valea Putnei, aflată în administrarea Ocolului silvic Pojorâta, s-a reconstruit între 1954 şi 1955, în aval de vechiul amplasament, şi modernizat între 1979 şi 1981. În cele 28 de bazine betonate, cu un luciu de apă de 4 300 m^2, se creşte păstrăv indigen, curcubeu şi fântânel destinat consumului,

[39] *Averile bisericeşti din Bucovina*, p. 69.
[40] *Ibidem*, p. 105.
[41] Radu Ichim, *op. cit.*, p. 102.

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)

păstrăvăria având o capacitate nominală de 10 t de peşte anual pentru consum. Păstrăvăria Valea Brodinei, administrată de Ocolul silvic Brodina, reamenajată şi modernizată, livrează, anual, circa cinci tone de peşte pentru consum şi 200 000 de puieţi de păstrăv indigen pentru repopularea periodică a apelor de munte.

Comerţul şi consumul de peşte în Bucovina

Comerţul şi consumul de peşte era însemnat, ţinând cont că locuitorii de confesiune greco-ortodoxă ţineau 194 de zile de post în timpul anului şi de existenţa unei numeroase populaţii evreieşti.

Creşterea peştilor în iazurile împrăştiate prin ţară sau grupate în diferite zone era practicată mai ales de particulari. În anul 1804, existau, în Bucovina, cinci crescători[42] şi 16 negustori de peşte[43].

Numărul crescătorilor de peşte a atins un maxim în anul 1824, an după care a scăzut, astfel că, după anul 1865, statistica nu mai consemnează niciun crescător.

Tabelul nr. 1
Evoluţia numărului crescătorilor de peşte din Bucovina,
între anii 1804 şi 1871

1804	1814	1824	1834	1844	1851	1861	1864	1865-1871
5	6	9	8	6	5	1	1	–

Şi numărul negustorilor de peşte a crescut mult – de la 16, în anul 1804, la 31, în anul 1824. Ca şi în cazul crescătorilor de peşte, după anul 1924 se înregistrează o scădere considerabilă, de la an la an, a numărului celor ce se ocupau cu comerţul cu peşte. Comerţul cu peşte al Bucovinei şi Galiţiei era, în cea mai mare parte, în mâinile negustorilor evrei din Cernăuţi şi Iţcani.

Tabelul nr. 2
Evoluţia numărului negustorilor de peşte din Bucovina,
între anii 1804 şi 1871[44]

1804	1814	1824	1834	1844	1851	1861	1864	1865	1866	1867	1868	1869-1871
16	30	31	29	27	23	12	9	6	5	3	2	1

În comerţul cu amănuntul, pentru un pfund[45] de peşte preţurile erau, în anul 1874, de: 70–80 de creiţari (1,40–1,60 coroane) pentru crap; 60–70 de creiţari

[42] *Hauptbericht und Statistik über das Herzogthum Bukowina für die Periode vom Jahre 1862–1871*, Herausgegeben von der Bukowinaer Handels- und Gewerbekammer, Lemberg, Druck von K. Piller, Selbstverlag der Handelskammer, 1872, p. 228.

[43] Rudolf Sperlbauer, *op. cit.*, p. 244; Zdenko Trinks, *op. cit.*, p. 8.

[44] *Hauptbericht und Statistik...*, p. 226.

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)

(1,20–1,40 coroane) pentru ştiucă; 20–40 de creiţari (40–80 de helleri) pentru alte specii de peşti, în timp ce păstrăvul se vindea cu 1–2 florini (2–4 coroane)[46].

În anul 1902, preţul peştelui pe piaţa din Bucovina era, în medie, pe kilogram, de: 0,80 coroane crap, ştiucă şi lin; o coroană somn mic; 1,5 coroane somn mare; două coroane nisetru, cegă, şalău şi morun[47].

Pentru că produsele pescuitului erau departe de a satisface cererile – peştele fiind un aliment ieftin şi popular –, se importa peşte din Moldova şi din oraşele din nordul Mării Negre, în valoare de 112 000 de florini (224 000 de coroane) anual[48].

Se importau, prin Iţcani, de la Galaţi, 400 de tone de peşte pe an – în principal crap (70–80%) şi ştiucă (10–15%), restul constând din lin, şalău, nisetru, cegă, oblete (*Weissfische*) –, peşte provenit din lacul Brateş[49]. Din această cantitate, 120 de tone, respectiv 30%, se consuma în Bucovina, restul se trimitea în Galiţia[50].

Aproape aceeaşi cantitate de peşte (120 de tone) se obţinea din apele Bucovinei, în special din iazurile de la Stauceni, de la Zastavna (lângă Coţmani) şi din apele curgătoare mari (Prut, Ceremuş, Moldova, Suceava, Siret şi Bistriţa).

Conform datelor furnizate de autorităţi, în anul 1902 a fost adusă din România, la Iţcani, o cantitate de 35 000 q de peşte, din care 20 000 q au fost trimise în Galiţia şi Ungaria, restul (15 000 q) fiind consumat în Bucovina[51].

Dacă la producţia internă de peşte (400 q) se adăuga şi importul (15 000 q), atunci consumul total de peşte era de numai 15 400 q, faţă de o capacitate de consum estimată la circa 70 000 q. Rezulta, astfel, că în Bucovina era un deficit anual de 54 600 q de peşte. Aceasta a constituit o dovadă decisivă pentru necesitatea creşterii producţiei de peşte, prin introducerea pisciculturii raţionale ca ramură economică şi prin repopularea corespunzătoare a apelor curgătoare.

În completarea studiului nostru, publicăm, în Anexă, trei documente referitoare la piscicultură şi pescuit. Intervenţiile noastre sunt marcate cu croşete.

Legea ţării, din 7 noiembrie 1880 („Foaia legilor provinciale”, nr. 11, 1881), se referă la măsurile de promovare a pescuitului în „apele mediterane” (dulci) din Bucovina. Cele 21 de articole ale *Legii* cuprind o serie de dispoziţii menite să pună stavilă pescuitului sălbatic, fără socoteală, practicat până atunci.

În completarea *Legii ţării*, din 1880, Guvernământul Bucovinei emite *Ordonanţa preşedintelui ţării din Bucovina*, din 21 august 1881, prin care se

[45] *Pfund, pfunzi* (înv. şi pop.), unitate de măsură a greutăţii, egală cu 0,56 kg; livră. [Din germ. *Pfund*]

[46] Zdenko Trinks, *op. cit.*, p. 6.

[47] *Ibidem*, p. 9.

[48] *Ibidem*, p. 7.

[49] *Ibidem*, p. 8.

[50] Rudolf Sperlbauer, *op. cit.*, p. 244.

[51] Zdenko Trinks, *op. cit.*, p. 8.

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)

stabilesc timpurile de scutire pentru diverse specii de peşte, se specifică apele curgătoare în care pescuitul era oprit în perioadele de depunere a icrelor, se interzic metodele de prindere dezastruoase, se stabilesc dimensiunile minime la care peştii pot fi recoltaţi şi comercializaţi.

După introducerea păstrăvului fântânel în Bucovina, prin *Publicaţia preşedintelui c. r. al ţării Ducatului Bucovina*, din 25 ianuarie 1907, s-au adus câteva corective *Ordonanţei*, din 21 august 1881, corective care priveau perioadele de interdicţie a pescuitului şi dimensiunile la care se puteau pescui păstrăvul şi lostriţa.

La începutul secolului trecut, măsurile prevăzute în actele normative amintite erau socotite ca insuficiente şi se aştepta o perfecţionare corespunzătoare a legilor referitoare la pescuit, perfecţionare care să conducă la ,,o ameliorare trainică a raporturilor de pescuit”[52] şi în Bucovina.

Nici în Vechiul Regat situaţia pescuitului nu era una foarte bună. Pe temeiul propunerilor marelui savant Grigore Antipa, oficialităţile au întocmit şi înaintat în Parlament un proiect de lege asupra pescuitului. Legea, cu cele 48 de articole ale sale, a fost votată, promulgată şi publicată în ,,Monitorul Oficial”, nr. 153, din 10 octombrie 1896, normele de aplicare fiind publicate în ,,Monitorul Oficial”, nr. 109, din 15 august 1897. Începea, astfel, o etapă caracterizată prin abordarea modernă a pescuitului şi pisciculturii, protecţia şi conservarea raţională a fondului piscicol, înfiinţarea unităţilor de cercetare etc.

ANEXA

Legea
din 7 noiembrie 1880,
cuprinzând câteva dispoziţii pentru prosperarea pescuitului în apele mediterane.
,,Foaia legilor provinciale”, nr. 11, 1881

Cu consimţământul Dietei Ducatului meu Bucovina, aflu de bine a ordona, precum urmează:

[52] Rudolf Sperlbauer, *op. cit.*, p. 246.

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)

§. 1

Autoritatea politică a ţării are să statorească [stabilească, precizeze] şi să publice perioade de cruţare pentru soiurile mai preţioase de peşte, ce se află în apele ţării, cu privire la timpul când leapădă icrele.

§. 2

Peştii, ce pică vii în mâna pescarului pe timpul lepădării icrelor lor, are să-i sloboadă iarăşi în apă cu toată băgarea de seamă.

§. 3

Autoritatea politică poate, pentru anumite ape, având în vedere perioadele când leapădă icrele soiurile cele mai numeroase de peşte sau cele mai preţioase ce-s să se înmulţească, să statorească timpuri când să se înceteze de tot prinderea peştelui în apa respectivă, întrucât – fiind mai multe soiuri de peşte – este cu putinţă a statori astfel de timpuri, fără ca să se scadă însemnat folosirea apei, oprind prinsul şi acelor soiuri de peşte ce nu leapădă icrele.

§. 4

În perioadele ce se vor statori şi publica conform cu § 3, va fi oprită prinderea peştelui în apa respectivă. Ales răţele [reţele, plase], vârşe[53], lese[54], curse, dulăpşoare de prins şi alte asemenea instrumente de prins nu se vor putea băga în apă, şi cele băgate de mai înainte acuma se vor delătura [înlătura, scoate] sau se vor face neapte de prins peşte, înainte de ce începe timpul oprit.

§. 5

Autoritatea politică districtuală poate să încuviinţeze celor îndreptăţiţi la pescuit şi cu învoirea acestora şi altor persoane abateri de la cele oprite în §§ 2 şi 4 pentru scopurile pescuitului artificios sau pentru cercetări ştiinţifice.

Autoritatea politică districtuală poate da licenţe persoanelor mai înainte amintite să prindă peşte cu undiţa de mână ziua şi fără privire la scop pe timpul oprit, conform cu § 3, întrucât autoritatea chemată să statorească timpurile de oprire va fi declarat că se pot da astfel de licenţe.

[53] *Vârşă, vârşe* şi *vârşi*, s. f., unealtă de pescuit alcătuită dintr-un coş de formă alungită făcut din nuiele (de răchită) împletite sau din sârmă, cu gura largă şi întoarsă înăuntru, în formă de pâlnie.

[54] *Leasă, lese*, s. f., unealtă de pescuit în forma unui coş de nuiele, având un capăt mai lat şi drept, prins pe fundul apei şi celălalt îndreptat spre cursul apei, întrebuinţat la pescuit în pâraie sau râuri.

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)

În toate cazurile acestea, Autoritatea politică districtuală va elibera un certificat de licenţă separat pe numele respectivului, conţinând numirea apei şi a altor puncte fiinţiale [existente] ale licenţei. Aceste certificate de licenţă se vor arăta organelor de siguranţă publică şi personalului pus pentru paza apelor cu peşte la cererea lor, fără nicio împotrivire.

§. 6

Dinamită şi alte materii explozive, apoi sâmburi de cocul (*Cocculi indici*[55]), ochii ciorei [nuci vomice[56]] şi alte asemenea materii ameţitoare nu este iertat [permis] a se întrebuinţa la prinsul peştelui.

În cazuri de necesitate dovedită, Autoritatea politică a ţării poate să încuviinţeze întrebuinţarea de materii explozive.

§. 7

În vărsăturile iazurilor şi în lătoace nu este iertat să se pună vârşe, lese şi alte aparate în care să se prindă peştele singur.

§. 8

Pentru ape anumite sau ţinuturi de apă, Autoritatea politică a ţării poate să dea porunci opritoare cu privire la felurile, la mijloacele sau, în genere, la aparatele de prins care strică peştele.

Întrucât însă pentru îndeplinirea acestei dispoziţiuni s-ar da vreo poruncă care ar scoate din întrebuinţare răţele îndatinate [obişnuite] până acuma, se va lăsa liber un timp cuviincios cel puţin de doi ani, pentru întrebuinţarea răţelelor de până acuma.

§. 9

Pentru ape care, prin întinderea lor, trec marginea până unde are valoare această *Lege* şi arată imperios sau că ar fi potrivită cu scopul o procedură comună cu alte ţări sau administraţii de stat, va da ministrul de Agricultură dispoziţiile, respectiv prohibiţiile amintite în §§ 1, 3 şi 8.

[55] *Cocculi indici*, fructe de *Anamirta Cocculus*, plantă originară din Asia de Sud-Est; boabe Kockel, boabe de peşte (Fischkörner), conţin picrotoxină, o substanţă cu efect paralizant. Aceste boabe se foloseau ca momeală pentru peşti, pentru a-i ameţi şi a-i prinde mai repede.

[56] *Nucă vomică*, sămânţa unui arbore (*Strychnos nux-vomica*) originar din zona tropicală, foarte otrăvitoare, din care se extrage stricnina.

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)

§. 10

Dispoziţiile §§ 1–9 nu se vor aplica la eleşteie (iazuri) şi alte asemenea rezervoare de apă făcute cu scop de pescărit, fără deosebire ori de stau în comunicaţiune [legătură] cu vreo apă naturală sau nu.

§. 11

Autoritatea politică a ţării are să statorească şi să publice care soiuri de peşte, cu scop de a-i ţine într-o mulţime cuviincioasă, nu se vor putea, în anumite timpuri sau fără să fi ajuns la o anumită măsură, nici aduce la vânzare, nici pune înainte prin ospătării.

§. 12

Celui ce are dreptul pescuirii îi este iertat să prindă sau să omoare oricând, în orice mod, vidre, bâtlani şi alte animale sălbatice stricăcioase peştelui, dacă le va afla în apa peştelui său sau în apropiere nemijlocită. Cel cu dreptul de vânătoare n-are voie să protesteze în contră, dar îi rămâne rezervată dispoziţiunea asupra animalelor prinse sau împuşcate la astfel de ocazii.

Aceeaşi facultate [posibilitate] o au persoanele ce vor fi puse spre paza apei cu peşte de cel îndreptăţit la pescuire şi confirmate în acest oficiu de Autoritatea politică; mai departe acele persoane care, cu deosebită încuviinţare a Autorităţii politice, vor fi autorizate de cel îndreptăţit la pescuire din caz în caz sau pe un timp, să prindă sau să împuşte animalele sălbatice stricăcioase pescăritului.

§. 13

Autorităţile politice districtuale vor avea să facă dispoziţii potrivite pentru ca la folosirea apelor, pentru care, după legile ce regulează dreptul apei, nu se cere nicio încuviinţare autoritară, să se înconjure cât se poate pedepsele pescăritului.

Aceste dispoziţii se vor face din oficiu, când se vor da preceptele [regulile, poruncile] de poliţie prevăzute în legile înainte amintite pentru regularea generală a exerciţiului folosirii acestui fel de ape, iară altminterea la intervenţia celui îndreptăţit la pescărit, şi aici se va lua deosebită atenţie ca să se ferească tot ce strică locurilor cu icre.

§. 14

Contravenţiile acestei *Legi* şi ale preceptelor ce se vor da conform cu ea, se vor pedepsi de Autorităţile politice, întru cât nu va veni în aplicare *Legea penală* comună, cu pedeapsă în bani de la cinci florini până la cincizeci, pedeapsă

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)

care se poate urca până la o sută de florini, dacă contravenţia s-a repeţit sau s-a făcut peştelui stricăciune considerabilă.

Fiind vinovatul insolvent, i se va preface pedeapsa bănească în arest, luându-se cinci florini egal cu o zi de arest.

La caz de contravenţie a dispoziţiilor din §§ 2, 4, 6 şi 7, apoi a prohibiţiilor date, conform cu §§ 8 şi 14, se va da deodată sentinţă de confiscare a peştilor prinşi contra preceptului şi a instrumentelor întrebuinţate la pescuit ilegal.

Banii din pedepse şi cei ce se vor scoate din vinderea instrumentelor de pescuit confiscate şi a peştilor intră în Fondul pentru cultura ţării.

Instrumentele de pescuit confiscate, ce se numără la vreunul din felurile oprite, se vor face, înainte de vânzare, neîntrebuinţabile în forma cea oprită.

§. 15

Primarii comunali şi primarii teritoriilor bo[i]ereşti, jandarmeria c. r. şi organele poliţiei riverane sunt îndatoraţi să privegheze dacă se observă dispoziţiile acestei *Legi* şi să aducă la cunoştinţa Autorităţii politice contravenţiile ce se vor observa.

Aceeaşi îndatorire o au îndeosebi şi organele poliţiei de pieţe cu privire la prohibiţiile date conform cu § 11.

§. 16

Cei îndreptăţiţi la pescuit şi comunele au facultatea să însărcineze organele lor, puse deja pentru paza altor interese, ales pentru a ramurilor de cultură din ţarini şi pădure, inclusiv a vânatului, şi cu privegherea şi paza pescăritului şi pentru aceasta să-i pună Autoritatea politică districtuală să jure după formula jurământului, cum o va prescrie Autoritatea politică a ţării.

Ei pot să pună păzitori şi anume pentru pescărit şi să-i lase să jure, dacă au numai însuşirile ce trebuie să aibă personalul pentru paza câmpului.

La organele ce vor fi însărcinate în acest chip cu privegherea şi paza pescăritului, se vor aplica dispoziţiile ce sunt în genere în valoare pentru personalul pazei câmpului şi cu privire la poziţia lor oficială dispoziţiile *Legii imperiale* din 16 iunie 1872 („Foaia legilor imperiale”, nr. 84).

§. 17

Organele puse, conform cu §§ 15 şi 16, pentru nemijlocita priveghere a pescăritului au îndeosebi dreptul şi îndatorirea:

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)

a) să privegheze apele cu peşte din ţinutul serviciului lor, iazurile, lătoacele, stavilele, cămările roţilor ş.a., întru cât ating aceste construcţii pescăritul;

b) să cerceteze corăbiile pescarilor, vasele de peşte şi instrumentele de pescuit;

c) să proceadă [purceadă] la confiscarea peştilor şi a instrumentelor de pescuit, precum şi la arestări conform cu *Legea* din 16 iunie 1872 („Foaia legilor imperiale”, nr. 84).

§. 18

Autorităţile politice districtuale au să poarte grijă ca dispoziţiile §§ 2, 4, 6, 7 şi 14 ale acestei *Legi* şi preceptele date, conform cu §§ 1, 3, 8, 11 şi 13, să se reamintească, în timpul cel mai potrivit pentru acest scop, în tot anul în chipul îndătinat în acel loc în comunele de pe maluri.

§. 19

Dispoziţiile acestei *Legi* nu se vor aplica numai la pescărit în înţelesul mai îngust, ci şi la folosirea apelor cu privire la creşterea şi prinderea animalelor din care se poate trage un folos şi nu-s rezervate vânatului.

§. 20

Cât priveşte statorirea ce se va face pentru executarea §§ 1, 2, 3, 8 şi 11 ale acestei *Legi*, Autoritatea politică a ţării, respectiv ministrul de Agricultură (§ 9), va avea să consulte persoane experte şi pre Comitetul ţării.

Cât priveşte restrângerile folosirii apei ce are să le prescrie Autoritatea politică districtuală, conform cu § 13, va avea şi ea să consulte mai întâi oameni experţi.

§. 21

Cu executarea acestei *Legi* sunt însărcinaţi ministrul de Agricultură şi ministrul de Interne.

Budapesta, la 7 noiembrie 1880.

Francisc Iosif m. p.

Taaffe m. p. Falkenhayn m. p.

12.

Ordinaţiune

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)

a preşedintelui c. r. al Ducatului Bucovinei din 21 august 1881, nr. 8 223 la *Legea ţării*, din 7 noiembrie 1880, cuprinzând câteva dispoziţii pentru prosperarea pescuitului în apele mediterane

Pentru executarea paragrafelor 1, 3, 5, 8 şi 11 ale *Legii ţării*, din 7 noiembrie 1880, se ordonă, după consultare de persoane experte şi a Comitetului ţării, precum şi în conformitate cu emisul ministrului c. r. de Agricultură din 6 august 1881, nr. 9 159, cele ce urmează:

Art. I (la §. 1 al *Legii*)

Ca perioade de cruţare cu privire la timpul când leapădă icrele, se statoresc:

pentru lostos sau lostriţă	timpul de la 16 sept. până la 15 decembrie,
pentru păstrăvul de munte	//
pentru păstrăvul de pârâu	//
pentru lipan	timpul de la 16 martie până la 15 mai,
pentru ştiucă	timpul de la 1 martie până la 1 iunie,
pentru mihalţ sau midihai	timpul de la 1 dec. până la 1 februarie,
pentru crap	timpul de la 1 iunie până la 1 august,
pentru mreană	timpul de la 16 mai până la 15 iulie,
pentru lin	timpul de la 1 iunie până la 1 august,
pentru costrăş	timpul de la 1 martie până la 1 iunie,
pentru costrăşul boticos	timpul de la 1 aprilie până la 1 iunie,
pentru fusar (*Aspro vulg.*)	timpul de la 1 aprilie până la 1 iunie,
pentru stârlet sau ciuciugă	timpul de la 1 mai până la 1 iunie,
pentru şalău sau suduc	timpul de la 1 aprilie până la 1 iulie,
pentru clean	timpul de la 1 mai până la 1 iulie,
pentru scobar sau scobaie (*Chondrostoma nasus*)	timpul de la 1 mai până la 1 iulie.

Art. II (la §. 3 al *Legii*)

Pescuitul este în general oprit:

I. De la 16 septembrie până la 15 decembrie:

a) în râurile lăturale ale Ceremuşului ce curg în Bucovina, precum şi în pâraiele ce se varsă în ele;

b) în partea de sus a Siretului Mare, dimpreună cu apele ce dau în el, până la intrarea sa în vatra comunei Lucaviţa;

c) în partea de sus a Siretului Alb, dimpreună cu apele ce dau în el, până la intrarea în vatra satului Budeniţa;

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)

d) în partea de sus a Sireţelului, dimpreună cu apele ce dau în el, până ce intră în vatra satului Igeşti;

e) în partea de sus a Sucevei, dimpreună cu apele ce dau în ea, în jos, până ce intră în vatra comunei Vicovu de Sus;

f) în partea de sus a Suceviţei, dimpreună cu apele ce dau în ea, până la vărsătura sa în Suceava;

g) în râul Moldova şi

h) în Bistriţa, dimpreună cu apele lor până la marginea împărăţiei.

II. De la 1 aprilie până la 1 iunie:

a) în Prut, dimpreună cu râurile sale lăturale ce curg în Bucovina, afară de Ceremuş, precum şi în pâraiele şi râurile ce se varsă în ele;

b) în Siretele Alb, dimpreună cu apele ce se varsă în el, mai la vale de punctul unde intră el în hotarul comunei Lucaviţa;

c) în Siretele Alb, dimpreună cu apele ce se varsă în el, mai la vale de punctul unde intră el în hotarul comunei Budeniţa;

d) în Sireţel, dimpreună cu apele ce se varsă în el, la vale, până la punctul unde intră el în hotarul comunei Igeşti;

e) în Suceava, dimpreună cu apele ce se varsă în ea, afară de Suceviţa, mai la vale de punctul unde intră ea în hotarul Vicovului de Sus.

Art. III (la §. 5 al *Legii*)

Autoritatea politică districtuală este autorizată să încuviinţeze celor îndreptăţiţi la pescărit şi cu învoirea acestora şi altor persoane în înţelesul § 5, alineatul 2 al *Legii* din 7 noiembrie 1880, să prindă peşte cu undiţa de mână ziua fără privire la scop, din motive considerabile şi în perioadele oprite conform § 3 al *Legii*.

Art. IV (la §. 8 al *Legii*)

Afară de felurile de pescuit, oprite în § 6 şi 7 al *Legii* din 7 noiembrie 1880, se mai opresc încă următoarele:

a) a pescui în timpul nopţii;

b) a pune oale, căldări şi alte vase de asemenea în locuri umede, ca să se prindă puii de peşte;

c) a răstoci (a seca) albia apei, abătând apa sau altminterea cumva, cu scop de a pescui;

d) a prinde peşte sub gheaţă, adică a face borţi în ghiaţă şi a ucide sau ameţi cu un obiect vârtos peştele ce vine la bortă ca să răsufle;

e) a întrebuinţa capcane cu dreve [vergele] ce se slobod, ostii, arme de împuşcat şi alte instrumente spre a răni peştii;

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)

f) a pescui cu sacul, în genere, sau cu răţele, cârsnice, voloace, ale căror ochiuri, în stare uscată, sunt mai mici decât următoarele măsuri: pentru răţele de mână, douăzeci şi şase de milimetri, adică 676 de milimetri pătraţi; răţele de mânat sau de tras, treizeci şi cinci de milimetri, adică 1 225 de milimetri pătraţi.

Răţelele de până acuma, ale căror ochiuri sunt de o mărime mai mică, se mai pot întrebuinţa, încă, până la sfârşitul anului 1883 (optzeci şi trei), la prins peşte.

Art. V (la §. 11 al *Legii*)

Felurile de peşte numite în articolul I, nu se vor putea nici vinde, nici da la masă, în ospătării:

a) în perioadele lor de cruţare, stabilite în articolul I;

b) fără deosebire de timp, dacă peştii nu vor avea cel puţin lungimea următoare:

lostosul sau lostriţa	26	centimetri
păstrăvul de munte şi de părău	18	//
lipanul	30	//
ştiuca	26	//
midăharul (mihalţul)	24	//
crapul	30	//
mreana	25	//
linul	18	//
costrăşul [biban, baboi]	20	//
costrăşul boticos	12	//
fusarul [fus, râp, pietrar, ţipar, sular]	12	//
stârletul sau ciuciuga	30	//
şalăul sau sudacul	30	//
cleanul	20	//
scobarul sau scobaia	16	//

Alesani m. p.

Publicaţiunea preşedintelui c. r. al ţării Ducatului Bucovina
din 25 ianuarie 1907, nr. 2 149,
relativă la unele măsuri de promovare a culturii peştilor din apele dulci,
în „Foaia legilor şi ordinaţiunilor ţării”, fascicula II, legea 2, p. 3.

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)

Pe baza art. 1, 3 şi 11 a *Legii ţării* din 7 noiembrie 1880, „Foaia legilor şi ordinăciunilor”, nr. 11 din 1881, în completarea art. I, II şi III a *Decretului* din 21 august 1881, „Foaia legilor şi ordinăciunilor”, nr. 12, în interesul dezvoltării pescuitului se dispun următoarele:

Art. 1

Ca perioadă de prohibiţie/protecţie pentru lostriţă (*Huchen*) şi pentru păstrăvul curcubeu se stabileşte intervalul 1 martie – sfârşitul lui mai.

Art. 2

Pescuitul pe râul Moldova, pe Bistriţa, pe Dorna, precum şi pe afluenţii acestor râuri pe teritoriul Bucovinei, pe lângă perioada prevăzută în art. II al *Decretului* Guvernământului Ţării Bucovinei, din 21 august 1881, „Foaia legilor şi ordinăciunilor”, nr. 12 (16 septembrie – 16 decembrie), este interzis complet şi în perioada 1 martie – sfârşitul lui mai, în fiecare an.

Art. 3

Lostriţa şi păstrăvul curcubeu nu au voie să fie vânduţi sau livraţi restaurantelor:

a) în perioadele de prohibiţie stabilite acestor specii de peşti;

b) în orice perioadă, dacă nu au o lungime de cel puţin 54 cm (lostriţa) şi 26 cm (păstrăvul).

Art. 4

Aceeaşi interdicţie (art. 3) este valabilă şi pentru toate speciile de peşti capturate, în aceeaşi perioadă, pe cursurile de apă citate în *Decretul* menţionat.

Art. 5

Prezentul *Decret* intră în vigoare imediat.

Cernăuţi, 26 ianuarie 1907

Preşedintele ţării k. k.,
Bleyleben, m. p.

BDD-A32809 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 05:56:44 UTC)